

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

DRŽAVNI ZBOR

Številka: 54952-11/2013/4

Datum: 6. 6. 2013

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	- 7 -06- 2013	
Šifra:	008-23113-911	
Povezava:		
EPA:	1241-VI	EU: U 490
Sign. zn.:		
Kratica:		

V prilogi vam na podlagi prvega odstavka 4. člena Zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije (Uradni list RS, št. 34/04, 43/10 in 107/10) pošiljam:

- Predlog stališča Republike Slovenije do Sporočila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam,

ki ga je Vlada Republike Slovenije določila na 12. redni seji dne 6. 6. 2013 in je skupaj s pripadajočimi dokumenti objavljen na EU portalu v zadevi številka: 545206-22/2013.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 43/01 (23/02 – popr.), 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11 in 64/12) in na podlagi 235. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo in 105/10) določila, da bodo kot njeni predstavniki na sejah Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- mag. Dejan Židan, minister za kmetijstvo in okolje,
- mag. Andreja Jerina, državna sekretarka, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje,
- mag. Tanja Strniša, državna sekretarka, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

PRILOGI: 2

Tanja ŠARABON
GENERALNA SEKRETARKA

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 54952-11/2013/3

Datum: 6. 6. 2013

**Predlog stališča Republike Slovenije do Sporočila Komisije Evropskemu parlamentu,
Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Strategija
Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam**

I.

1. Zadeva EU:

Naslov dokumenta v slovenskem jeziku: Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij - Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam

Naslov dokumenta v delovnem jeziku EU: Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij - Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam

Datum dokumenta: 18.04.2013

Številka dokumenta: 8556/13

Medinstitucionalna oznaka:

Pri izdelavi predloga stališča so upoštevane še različice in priloge dokumenta EU:

2. Vrsta odločitve RS: Stališče Republike Slovenije

3. Postopek sprejemanja zadeve EU v institucijah EU:

Postopek: Nezakonodajni postopek

Faza sprejemanja:

4. Pristojni organ EU:

Svet EU v sestavi: ENVI - Svet EU za okolje

Delovno telo Sveta EU: J.01 - Delovna skupina za okolje

5. Organ, pristojen za dokončen sprejem stališča RS:

Državni zbor

6. Pravna podlaga za obravnavo v Državnem zboru:

Vlada Republike Slovenije pošlje predlog stališča Republike Slovenije v odločanje Državnemu zboru Republike Slovenije v skladu s prvim odstavkom 4. člena Zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije.

Pri delu v Državnem zboru bodo sodelovali: mag. Dejan Židan, minister mag. Andreja Jerina, državna sekretarka mag. Tanja Strniša, državna sekretarka

7. Roki:

Predviden čas pričetka obravnave zadeve EU v institucijah EU: maj 2013

Predviden čas sprejema zadeve EU v institucijah EU: junij 2013

Rok za odziv organa: 24.5.2013

Rok za obravnavo na seji Vlade in njenih odborih: 6.6.2013

Rok za obravnavo predloga stališča RS v DZ: 21.6.2013

Predlog z obrazložitvijo za skrajšanje oziroma podaljšanje rokov:

8. Organ, odgovoren za pripravo predloga stališča RS:

Organ: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

Kontaktne osebe organa: Barbara Simonič, MKO

9. Delovna skupina Vlade, organizirana za posamezno področje zadev EU:

DS29 - Okolje

vodilni organ: MKO - Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

vodja delovne skupine: Branko Ravnik

Delovna skupina je predlog stališča RS obravnavala: Ne

10. Predlog stališča RS je usklajen z organi:

Organ: Ministrstvo za finance, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Ministrstvo za zunanje zadeve

Kontaktne osebe organa:

11. O predlogu stališča RS je bilo opravljeno posvetovanje z:

12. Zahteva za obravnavo: na seji Vlade, na seji Odbora za gospodarstvo

II. PREDLOG

STALIŠČE RS

Na podlagi 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo in 109/08, 38/10–ZUKN, 8/12, 21/13 in 47/13 – ZDU-1G) je Vlada Republike Slovenije sprejela naslednji sklep

A)

Republika Slovenija je sprejela (določila predlog)

Stališče Republike Slovenije

Vlada Republike Slovenije je sprejela na podlagi 49.h člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije predlog stališča Republike Slovenije k zadevi Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij - Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam - 8556/13, ki se glasi:

Republika Slovenija pozdravlja objavo Strategije EU za prilagajanje podnebnim spremembam in spremljajočih dokumentov, saj predstavljajo dobro podlago za nadaljnje razprave o izgradnji celovitega, temeljitega in sistematičnega pristopa k zmanjševanju tveganj in izkoriščanju priložnosti, ki jih podnebne spremembe prinašajo na ravni EU.

Slovenija meni, da je potrebno enakovredno obravnavati vse sektorje in si prizadevati za polno izkoriščanje sinergij različnih politik. Zaradi medsebojne povezanosti področij je nujno celovito obravnavanje prilagajanja podnebnim spremembam. Potrebna je tudi povezanost Strategije EU za prilagajanje podnebnim spremembam s pripravo primerljivih celovitih rešitev na nacionalni ravni, ob upoštevanju nacionalnih, regionalnih in lokalnih posebnosti.

Slovenija podpira prizadevanja Evropske komisije v smeri zagotavljanja podpore državam članicam pri pripravi politik na področju prilagajanja na podnebne spremembe. Slovenija bo v letu 2014 v skladu z veljavno zakonodajo in prevzetimi mednarodnimi obveznostmi poročala o svojih aktivnostih na področju prilagajanja podnebnim spremembam. Celovito bo lahko Slovenija prilagajanje podnebnim spremembam nasloвила predvidoma do leta 2016.

Slovenija podpira prihodnjo razpravo o ustreznosti in razpoložljivosti primernega zavarovanja pred naravnimi nesrečami in nesrečami, ki jih povzroči človek, ki se je začela s sprejetjem Zelene knjige Komisije.

Slovenija ocenjuje, da je pomembneje od predpisovanja določene oblike, obsega politik oz. strategij ali pristopa k oceni tveganj in načrtovanju drugih aktivnosti in ukrepov na področju prilagajanja, najprej zagotoviti podporo Komisije pri prepoznavanju in naslavljanju oz. odpravljanju vzrokov že prepoznanih tveganj in nevarnosti, ki že sedaj povzročajo gospodarsko škodo, ter izzivov, ki obsegajo več regij, držav ali sektorjev.

Slovenija podpira vključevanje ekosistemskih pristopov k prilagajanju na podnebne spremembe.

Slovenija se tudi zavzema za identificiranje virov dodatnih sredstev v podporo aktivnostim prilagajanja, predvsem z vključitvijo in ob sodelovanju zasebnih akterjev, saj program LIFE, kot je predviden, ne more zagotavljati zadostne podpore potrebnim aktivnostim.

Slovenija se strinja, da je Odbor za podnebne spremembe ustrezno telo na ravni EU za spremljanje in usklajevanje politik ter sodelovanje z ostalimi državami članicami ter podpira vzpostavitev sistema nacionalnih kontaktnih točk. Slovenija tudi podpira prizadevanja Komisije za nadaljnji razvoj Evropske platforme za prilagajanje in se zavezuje k podpori Komisije pri posvetovalnih aktivnostih ter zagotavljanju potrebnih informacij.

Pridržek: NE

Obrazložitev razlogov za pridržek:

B) (Za zakonodajne akte in odločitve politične narave)

POGLAVITNE REŠITVE IN CILJI PREDLOGA ZADEVE EU:

Na podlagi lanskega poročila Evropske agencije za okolje o sedanjih in pričakovanih vplivih podnebnih sprememb v Evropi (Poročilo EEA 12/2012 Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012), Evropska komisija ugotavlja, da se je temperatura v zadnjem desetletju v Evropi povečala hitreje od svetovnega povprečja in da so vse države članice EU izpostavljene podnebnim spremembam ter njihovim vplivom, nekatere regije pa so bolj ogrožene. Slovenija je država, katere velik del spada med v poročilu identificirana ranljiva območja – Sredozemski bazen, gorska območja, gosto poseljena poplavna območja in obalna območja. Celovite analize vseh vplivov podnebnih sprememb v Sloveniji še nimamo, imamo pa nekaj delnih poročil, kot so poročila ARSO »Ranljivost slovenskega kmetijstva in gozdarstva na podnebno spremenljivost« iz leta 2004 in »Okolje se spreminja: Podnebna spremenljivost Slovenije in njen vpliv na vodno okolje« iz leta 2010 ter »Okolje, v katerem živimo« iz leta 2012, ki nakazujejo na ranljivost naravnega okolja in z njim povezanih sektorjev gospodarstva. Kljub temu, da Slovenija nima sprejete celovite strategije prilagajanja na podnebne spremembe kot 15 najbolj razvitih članic, pa je že leta 2008 sprejela Strategijo prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam, ki ji je sledil Akcijski načrt za leti 2010 in 2011. Slovensko kmetijstvo in gozdarstvo sta bila namreč ocenjena kot najbolj ranljiva sektorja, samo suša je v lanskem letu po ocenah povzročila neposredno škodo na kmetijskih kulturah, ki so bile poškodovane preko 30 %, v višini 56.5 MIO evra. Zato si bo Slovenija prizadevala razširiti in poglobiti svoje napore pri načrtovanju in izvajanju ukrepov prilagajanja na podnebne spremembe.

Splošni cilj Strategije EU za prilagajanje podnebnim spremembam je prispevati k boljši odpornosti Evrope na podnebne spremembe. To pomeni krepitev pripravljenosti in zmogljivosti za odziv na učinke podnebnih sprememb na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter ravni EU, razvoj skladnega pristopa ter izboljšanje usklajevanja. Eden izmed največjih izzivov za stroškovno učinkovite ukrepe prilagajanja je doseči usklajenost in medsebojno povezanost na različnih ravneh načrtovanja in upravljanja.

Spodbujanje ukrepov s strani držav članic

- Ukrep 1: spodbujanje vseh držav članic k sprejetju celovitih prilagoditvenih strategij
- Ukrep 2: zagotavljanje sredstev LIFE za podporo krepitvi zmogljivosti in krepitvi ukrepov za prilagajanje v Evropi (2013–2020)
- Ukrep 3: vključitev prilagoditve v okvir Konvencije županov (2013/2014)

Izboljšanje znanja za boljše odločanje

- Ukrep 4: premostitev vrzeli v znanju
- Ukrep 5: nadaljnji razvoj Climate-ADAPT kot evropske točke „vse na enem mestu“ za informacije v zvezi s prilagajanjem

Vključevanje prilagajanja v vse ukrepe in politike EU in spodbujanje ukrepov za prilagajanje v ključnih ranljivih sektorjih

- Ukrep 6: omogočanje zaščite skupne kmetijske politike (SKP), kohezijske politike in skupne ribiške politike (SRP) pred podnebnimi spremembami
- Ukrep 7: zagotavljanje odpornejše infrastrukture
- Ukrep 8: spodbujanje zavarovanja in drugih finančnih proizvodov, da bodo naložbe in poslovne odločitve odporne na podnebne spremembe.

Strategija prilagajanja EU na podnebne spremembe izpostavlja tri ključne cilje za krepitev prilagoditvene sposobnosti EU:

- Spodbujanje ukrepov s strani držav članic

Komisija ocenjuje, da sta koordinacija in usklajenost naporov eden največjih izzivov priprave stroškovno učinkovitih ukrepov za prilagajanje, zato bo spodbujala države članice k sprejetju celovitih strategij prilagajanja ter zagotavljala finančno podporo za prilagajanje preko predlaganega instrumenta LIFE, ki vključuje podprogram za podnebne ukrepe.

Komisija bo spodbujala države članice k sprejetju celovitih strategij prilagajanja, zato bo do leta 2014 pripravila preglednico za ocenjevanje pripravljenosti in na podlagi kazalnikov ocenila do leta 2017, če so ukrepi DČ zadostni. Če bo menila, da napredek ni zadosten glede na obseg in kakovost nacionalnih strategij, bo pristopila k predlogu pravno zavezujoče zakonodaje, s katero bi se DČ zavezale k pripravi strategij prilagajanja. Ob tem je Komisija pripravila tudi Delovni dokument služb Komisije o razvoju strategij za prilagajanje (smernice za pripravo strategij prilagajanja), ki bo verjetno služil kot podlaga za ocenjevanje napredka DČ pri aktivnostih prilagajanja. Te smernice opredeljujejo proces, ki je potreben za pripravo ustreznih politik prilagajanja, začenši s pripravo ocene tveganj.

Slovenija ocenjuje, da je pomembnejše od predpisovanja določene oblike, obsega politik oz. strategij ali pristopa k oceni tveganj in načrtovanju drugih aktivnosti na področju prilagajanja najprej zagotoviti podporo EK pri prepoznavanju in naslavljanju oz. odpravljanju vzrokov že prepoznanih tveganj in nevarnosti, ki že sedaj povzročajo gospodarsko škodo, ter izzivov, ki obsegajo več regij, držav ali sektorjev.

Slovenija bo z ozirom na najavljen proces ocenjevanja pripravljenost DČ na podnebne spremembe in za leto 2017 mogočo pripravo zakonodajnega predloga EK za pripravo strategij prilagajanja prednostno pristopila k pripravi celovite ocene tveganj in priložnosti, ki jih podnebne spremembe prinašajo. Ocena tveganj bo predstavljala podlago za nadaljnje ukrepe na področju prilagajanja. Z namenom vodenja in usmerjenja procesa priprave politik prilagajanja bo ustanovljena Medresorska delovna skupina za prilagajanje na podnebne spremembe, ki bo preučila skupne možne sinergijske učinke in pristope različnih sektorskih politik.

Slovenija meni, da je potrebno enakovredno obravnavati vse sektorje in si prizadevati za polno izkoriščanje sinergij različnih politik. Zaradi medsebojne povezanosti področij je nujno celovito obravnavanje prilagajanja podnebnim spremembam. Potrebna je tudi povezanost Strategije EU za prilagajanje podnebnim spremembam s pripravo primerljivih celovitih rešitev na nacionalni ravni, ob upoštevanju nacionalnih, regionalnih in lokalnih posebnosti. Slovenija bo v letu 2014 v skladu z veljavno zakonodajo in prevzetimi mednarodnimi obveznostmi poročala o svojih

aktivnostih na področju prilagajanja podnebnim spremembam. Celovito bo lahko Slovenija prilagajanje podnebnim spremembam naslovila predvidoma do leta 2016. Do takrat bo lahko pripravila celovito nacionalno oceno tveganj, tako z vidika naravnih nesreč kot z vidika podnebnih sprememb, v skladu s predpisano metodologijo in postopki ter ob uporabi kvalitativnih in kvantitativnih metod.

Kot ugotavlja Komisija, ki bo skupaj z Visokim predstavnikom v letu 2015 tudi sprejela Enotno poročilo o grožnjah in tveganjih, je posebej pomembna usklajenost strategij prilagajanja in nacionalnih načrtov ukrepanja na podlagi ocen tveganj (nacionalni načrt za obvladovanje tveganj naravnih nesreč), zato smo v Sloveniji že začeli z aktivnostmi usklajevanja procesov priprave nacionalne ocene tveganj, z vidika podnebnih sprememb in naravnih nesreč. Te se bodo v nadaljevanju odvijale v okviru Medresorske delovne skupine za prilagajanje na podnebne spremembe z jasnim mandatom, za pripravo potrebnih dokumentov za področje prilagajanja in koordinacije aktivnosti na tem področju.

Komisija bo preko programa LIFE v obdobju novega večletnega finančnega okvira zagotavljala tudi sredstva za aktivnosti na področju podnebnih sprememb, tudi za pripravo ocen ranljivosti in strategij prilagajanja. Komisija namreč med drugim ocenjuje, da so EU sredstva za investicije lahko namenjena tudi za projekte, ki niso odporni na učinke podnebnih sprememb in prišteva Slovenijo med tri najbolj ranljive države (poleg Bolgarije in Avstrije) za tveganje poplav, ob upoštevanju škode pri ekstremnih vremenskih dogodkih in pa stopnje pokritosti z zavarovanji proti tem dogodkom. Slovenija se tudi zavzema za identificiranje virov dodatnih sredstev v podporo aktivnostim prilagajanja, predvsem z vključitvijo in ob sodelovanju zasebnih akterjev, saj program LIFE, kot je predviden, ne more zagotavljati zadostne podpore potrebnim aktivnostim.

Komisija v spremljajočem Delovnem dokumentu služb Komisije za oceno učinka dokumenta tudi ocenjuje, da je poleg politične zaveze za pripravo strategije potrebno zagotoviti tudi določena kadrovska in finančna sredstva: 3 polno zaposleni uslužbenci za obdobje vsaj dveh let, s podporo zunanjih svetovalcev, odvisno od nivoja ambicij, ter okoli 3 mio € za pripravo strategije v skladu s hkrati objavljenimi smernicami EU (izkušnje držav kažejo, da je strošek razvoja strategije prilagajanja med 1 in 48 mio €, odvisno od števila naročenih študij, modeliranja, ipd., v Veliki Britaniji in Nemčiji, kjer so pripravili celovito oceno ranljivosti na podnebne spremembe, ocenjujejo strošek priprave te ocene med 40-45 mio €). Slovenija se z ozirom na dejstvo, da sredstva programa LIFE zaradi njihove višine in načina pridobitve ter koriščenja ne morejo zagotoviti izvajanja potrebnih aktivnosti na področju prilagajanja, zavzema tudi za identificiranje virov dodatnih sredstev, predvsem z vključitvijo in ob sodelovanju zasebnih akterjev v podporo aktivnostim prilagajanja.

Na lokalnem nivoju si bo Komisija prizadevala za vključitev področja prilagajanja na podnebne spremembe v Konvencijo županov (v Sloveniji se je Konvenciji pridružilo 11 občin, od tega jih je 5 že predložilo akcijske načrte za OVE in URE). V spremljajočem Delovnem dokumentu služb Komisije za oceno učinka dokumenta je tudi podana ocena stroškov za urbana središča za pridružitve tej zavezi in izpolnjevanje zaveze za pripravo naslednjega koraka na področju prilagajanja, ki znaša v povprečju na mesto okoli 50.000 €, kar vključuje 500€ dnevni strošek dela mestnih oblasti za 40 dni in mogoče stroške zunanjih svetovalcev v znesku 27.200 €, hkrati pa bi prinesla mnogo pozitivnih učinkov (npr. povečanje pokritosti z drevesi za 25 % prispeva k zmanjšanju popoldanske temperature zraka za 5-10°C v večjih mestih).

- Izboljšanje znanja za boljše odločanje

Ukrepa, ki jih Komisija predvideva na tem področju, sta: odpravljanje identificiranih vrzeli v znanju o prilagajanju in nadaljnji razvoj Evropske platforme za prilagajanje (Climate-ADAPT) kot ključnega informacijskega vira za aktivnosti v zvezi s prilagajanjem.

Glavne identificirane vrzeli v znanju so pomanjkanje informacije o skupni škodi, stroških in koristih prilagajanja; ocen tveganj in analiz na lokalni ravni; orodij za oceno učinkovitosti ukrepov prilagajanja in sredstev za spremljanje in ocenjevanje ukrepov. Komisija bo zato spodbujala odpravo vrzeli preko Okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorja 2020 in preko medsektorskega pregleda naravnih tveganj in tveganj zaradi človekove dejavnosti v EU, ki ga pripravlja v letu 2013. Prav tako bo nadalje razvijala Evropsko platformo za prilagajanje, za katero je Slovenija že prostovoljno poročala o svojih aktivnostih na področju prilagajanja (<http://climate-adapt.eea.europa.eu/countries/slovenia>). Slovenija podpira prizadevanja Komisije za nadaljnji razvoj Evropske platforme za prilagajanje, ki naj postane referenčna točka za informacije v zvezi s prilagajanjem na podnebne spremembe, z vzpostavljenimi ustreznimi povezavami in pregledi aktualnih zaključkov raziskovalnih programov, saj se je ta od objave v marcu 2012 izkazala za ključno orodje pri identificiranju že izvedenih projektov, programov in drugih aktivnosti na področju prilagajanja skupaj s pregledom aktivnosti po državah članicah. Ob tem Slovenija ocenjuje, da bi bila koristna bolj celovita podpora državam članicam s strani Evropske okoljske agencije (EEA) za poročanje na platformi in pri uporabi tega orodja ter se zavezuje, bo tudi v nadaljevanju nudila podporo Komisiji pri posvetovalnih aktivnostih ter zagotavljala potrebne informacije.

- Vključevanje prilagajanja v vse ukrepe in politike EU in spodbujanje ukrepov za prilagajanje v ključnih ranljivih sektorjih

V ta namen Komisija predvideva nadaljnje vključevanje prilagajanja v skupno kmetijsko politiko (SKP), kohezijsko politiko in skupno ribiško politiko, ukrepe za spodbuditev boljše odpornosti infrastrukture na učinke podnebnih sprememb in pa spodbujanje zavarovanja ter drugih finančnih instrumentov za podnebno odporne investicijske in poslovne odločitve.

Komisija predlaga, da se DČ lahko opirajo tudi na kohezijsko politiko in SKP pri odpravljanju vrzeli v znanju. Slovenija se zavzema za okrepitev prizadevanj za identificiranje drugih virov sredstev (predvsem v sodelovanju z zasebnim sektorjem) in bo v prihodnje preučila tudi dodatne vire sredstev kot je Podnebni sklad za vlaganje v analize, oceno tveganj in druge aktivnosti za izboljšanje aktivnosti prilagajanja na podnebne spremembe.

Za zagotavljanje infrastrukture, odporne na vplive podnebnih sprememb, je Komisija sprejela tudi Non-paper, ki vsebuje smernice za vodje projektov z namenom preveriti ranljivost naložb za učinke podnebnih sprememb. Na podlagi rezultatov sporočila o zeleni infrastrukturi bo v letu 2013 Komisija preučila potrebo po dodatnih smernicah. Slovenija podpira napore v smeri vključevanja ekosistemskih pristopov k prilagajanju. Ekosistemski pristop k prilagajanju pomeni uporabo biodiverzitete in ekosistemskih storitev ob načrtovanju ukrepov prilagajanja – trajnostno upravljanje, ohranjanje in obnavljanje ekosistemov z namenov zagotavljanja storitev, ki omogočajo večjo odpornost na učinke podnebnih sprememb (npr. zeleni pasovi v mestih). V okviru Načrta za varovanje evropskih vodnih virov je t.i. zelena infrastruktura že vključena med predloge in Slovenija ocenjuje, da je pomembno, da se, kjer je mogoče, namesto gradbenih ukrepov načrtuje zelene ukrepe kot so varovalni pasovi, obnova obrežnih območij, mokrišč in poplavnih ravnin, saj imajo ti več širših pozitivnih učinkov (zadržujejo vodo, podpirajo biotsko raznovrstnost, rodovitnost zemlje, preprečujejo poplave in suše, idr.).

Komisija si tudi prizadeva za izboljšanje tržnega prodora zavarovanj pred naravnimi nesrečami ter drugih finančnih produktov. Kot ugotavlja Zelena knjiga o zavarovanju pred nesrečami, te

povzročajo vedno večjo škodo in močno načenjajo gospodarsko aktivnost. Kot primer, v Sloveniji je zavarovanje kmetijske proizvodnje od leta 2006 strmo naraščalo, v zadnjih letih pa je upadlo predvsem zaradi težkega ekonomskega stanja v kmetijstvu ter zaostritve zavarovalnih pogojev, četudi je državna pomoč v tem času dosegla najvišjo intenzivnost (50 odstotno sofinanciranje pri posevkih, nasadih in plodovih ter 30 odstotno sofinanciranje pri živalih). Tudi zato Slovenija ocenjuje kot koristno odprtje razprave s strani EK o ustreznosti in razpoložljivosti primerne zavarovanja pred naravnimi in drugimi nesrečami

Z ozirom na upravljanje Evropska komisija predvideva vzpostavitev okvira za usklajevanje preko obstoječega Odbora za podnebne spremembe in imenovanja nacionalnih kontaktnih točk za prilagajanje do konca leta 2013. Slovenija se strinja, da je Odbor za podnebne spremembe ustrezno telo na ravni EU za spremljanje in usklajevanje politik ter sodelovanje z ostalimi državami članicami ter podpira vzpostavitev sistema nacionalnih kontaktnih točk.

Obstoječe obveznosti in zaveze Slovenije na področju prilagajanja na podnebne spremembe:

V okviru mednarodne skupnosti: kot podpisnica Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (UNFCCC) se je Slovenija zavezala k izpolnjevanju dogovorov iz Kopenhagna (2009), sodelovanju v institucionalnem Okvirju za prilagajanje, vzpostavljenem na mednarodnih podnebnih pogajanjih v Cancunu leta 2010 in leta 2011 v Durbanu v okviru Platforme za povečano aktivnost k pomoči najbolj ranljivim državam (na globalni ravni je predvidena mobilizacija 100 mrd USD letno do 2020 sredstev tudi za pomoč državam v razvoju (DvR) pri prilagajanju na podnebne spremembe). V okviru UNFCCC ima država obvezo poročanja o napredku pri ocenjevanju ranljivosti, vplivih podnebnih sprememb in prilagoditvenih ukrepih. Naslednje - 6. Državno poročilo Konferenci pogodbenic UNFCCC mora Slovenija poslati Sekretariatu UNFCCC do 1. januarja 2014.

V okviru EU:

- Uredba o mehanizmu za spremljanje emisij toplogrednih plinov in poročanje o njih ter za sporočanje drugih informacij v zvezi s podnebnimi spremembami na nacionalni ravni in ravni Unije (MMR - Monitoring Mechanism Regulation) predvideva obveznost poročanja Evropski komisiji vsake 4 leta (usklajeno s poročanjem UNFCCC) o nacionalnih aktivnostih na področju prilagajanja (strategiji in ciljih prilagajanja, naslovljenih učinkih podnebnih sprememb, ipd.) ter v okviru obveznosti poročanja o podpori DvR tudi za aktivnosti na področju prilagajanja na podnebne spremembe.

- Aktualna Strategija EU za prilagajanje na podnebne spremembe predvideva pripravo preglednice za ocenjevanje pripravljenosti DČ na ukrepanje ob vplivih podnebnih sprememb do leta 2014. Na podlagi kazalnikov bo EK ocenila do leta 2017, če so ukrepi DČ zadostni oz. pristopila k predlogu pravno zavezujočega akta. Verjetno je, da bo preglednica sledila smernicam za pripravo strategij prilagajanja (spremljajoč Delovni dokument služb Komisije), ki jih je Komisija objavila hkrati s strategijo.

- Predhodne pogojenosti so instrument EK za povečanje uspešnosti izvajanja programov v skladu s cilji strategije Evropa 2020. Predhodna pogojenost »preprečevanje tveganj: obstoj nacionalnih ocen tveganja za obvladovanje nesreč ob upoštevanju prilagajanja podnebnim spremembam« (Sklepi Sveta o nadaljnjem razvoju ocen tveganja za obvladovanje nesreč v Evropski uniji, april 2011) določa obvezo priprave nacionalne ocene tveganj, v skladu z ISO 31010 procesom in vključitvijo prilagajanja na podnebne spremembe (prioritizacije investicij za naslavljanje posameznih tveganj na podlagi strategije prilagajanja podnebnim spremembam). Predhodne pogojenosti morajo biti izpolnjene pred začetkom izvajanja programov nove finančne perspektive oz. najpozneje dve leti po sprejetju partnerskega sporazuma ali do 31. 12. 2016, v nasprotnem primeru se lahko Komisija odloči za začasno ustavitev plačil.

- Prilagajanje na podnebne spremembe je tudi del strateških EU dokumentov, kot sta Strategija Evropa 2020 in 7. Okoljski akcijski program. Na podlagi 2009 sprejete Bele knjige o

prilagajanju podnebnim spremembam pa se vključuje prilagajanje v sektorske politike EU (npr. vode – poplavna direktiva).

- Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Ur. l. RS, št. 24/2012) določa nosilce načrtovanja, vsebino, merila za izdelavo in način izdelave Načrtov zaščite in reševanja ob naravnih in drugih nesrečah, ki morajo temeljiti na oceni ogroženosti zaradi naravne ali druge nesreče. Uprava RS za zaščito in reševanje je konec leta 2012 Evropski komisiji posredovala prvo poročilo o napredku pri izdelavi ocen tveganj v Sloveniji in tudi že prvo oceno tveganj. Ta prva ocena tveganj pa le deloma sledi metodologiji in smernicam EU ter ocenjuje tveganja le za omejeno število nesreč.

OCENA VPLIVOV IN POSLEDIC PREDLOGA ZADEVE EU:

Vpliv na pravni red

Ni vpliva na pravni red.

Posledice za proračun

Priprava celovite ocene tveganj kot podlage za nadaljnje aktivnosti na področju prilagajanja (imenovanje medresorske delovne skupine za prilagajanje, priprava nekaterih strokovnih podlag in ocen) je lahko izvedena v okviru rednih delovnih nalog zaposlenih. Potrebna pa bodo dodatna sredstva za naročilo ustreznih strokovnih podlag in izvedbo delavnic z deležniki skupno v višini približno 100.000 €. Za izvedbo ukrepov prilagajanja bodo posledice za proračun kratkoročno nekoliko večje (približno oceno bo lahko ponudila šele ocena tveganj), na srednji in daljši rok pa se ocenjuje, da aktivnosti prilagajanja omogočajo prihranke in rešujejo življenja.

Vpliv na gospodarstvo

V splošnem bodo imele aktivnosti prilagajanja predvsem srednje- in dolgoročno pozitiven vpliv na gospodarstvo, saj zagotavljajo stabilnejše okolje in boljšo sposobnost prilagajanja na spremembe v naravnem okolju. Hkrati aktivnosti prilagajanja na podnebne razmere kažejo na aktiven pristop države k upravljanju s tveganji in s tem bolj predvidljive razmere za potencialne tuje vlagatelje, pa tudi boljšo izrabo sredstev oz. bolj usmerjeno vlaganje sredstev v prioritete ukrepe. Obenem pa bi lahko bolje določili in izrabili redke pozitivne učinke, ki jih vsaj v zgodnejših fazah poleg prevladujočih negativnih učinkov prinašajo podnebne spremembe.

Vpliv na javno upravo

Delovanje Medresorske delovne skupine za prilagajanje bo zahtevalo dodatne naloge in deloma oz. v manjši meri prerazporeditev nalog.

Vpliv na okolje

V primeru izvajanja predvidenih aktivnosti, pozitiven. Podnebne spremembe imajo pomemben že zaznan vpliv na tla (pospeševanje procesov erozije, povečevanje slanosti tal, izguba biodiverzitete v tleh, udori in poplave, prispevajo k zmanjševanju vsebnosti organske snovi v tleh), vode (vpliv na vodni krog, povečevanje obsega in intenzitete poplav, suš in pomanjkanja vode), biodiverzitet (vplivajo na spremembo vrst, habitatov, ekosistemske storitve) in druge ekosisteme, ter s tem na sektorje, ki temeljijo na storitvah, ki jih ekosistemi nudijo (kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo,...) zato bi sprejem ukrepov predstavljal pozitiven vpliv tudi na stanje okolja.

Drugo

Na podlagi obstoječih evropskih zavez in smernic, kot pojasnjeno v obrazložitvi, bi Slovenija morala prednostno pristopiti k izdelavi celovite ocene tveganj, ki bo vključevala tveganja po različnih področjih: kmetijstvo in gozdarstvo, infrastruktura, energetika in prostor, narava,

gospodarstvo, vode, zdravje), ter tveganja ocenjevati tudi glede na vplive podnebnih sprememb. V ta namen ni potrebna večja sprememba predpisov oz. nacionalne zakonodaje, temveč vzpostavitev okvirja za sodelovanje različnih sektorjev in deležnikov.

C)

Predstavniki RS, ki bodo zastopali stališče RS v institucijah EU:

Štefanija Novak, Uroš Vajgl (SPBR)

**SVET
EVROPSKE UNIJE**

**Bruselj, 18. april 2013 (18.04)
(OR. en)**

8556/13

ENV	304
SAN	128
AGRI	245
FORETS	14
ENER	130
TRANS	167
ECOFIN	271

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalnega sekretarja Evropske komisije: direktor Jordi AYET PUIGARNAU
Datum prejema:	16. april 2013
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Uwe CORSEPIUS
Št. dok. Kom.:	COM(2013) 216 final
Zadeva:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam

Delegacije prejmejo priloženi dokument Komisije COM(2013) 216 final.

Priloga: COM(2013) 216 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 16.4.2013
COM(2013) 216 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam

{SWD(2013) 131 final}
{SWD(2013) 132 final}
{SWD(2013) 133 final}
{SWD(2013) 134 final}
{SWD(2013) 135 final}
{SWD(2013) 136 final}
{SWD(2013) 137 final}
{SWD(2013) 138 final}
{SWD(2013) 139 final}

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam

1. UVOD: SPOPRIJEMANJE S PODNEBNIMI SPREMEBAMI

Posledice podnebnih sprememb so vse bolj občutne v Evropi in po svetu. Povprečna globalna temperatura, trenutno približno 0,8 °C nad predindustrijsko ravnjo, še vedno raste¹. Nekateri naravni procesi in vzorci padavin se spreminjajo, ledeniki se talijo, gladine morja pa se dvigajo.

Da bi preprečili najresnejša tveganja v zvezi s podnebnimi spremembami in zlasti obsežne nepopravljive posledice, je globalno segrevanje treba omejiti na manj kot 2 °C nad predindustrijsko ravnjo. Ublažitev podnebnih sprememb mora zato ostati prednostna naloga za globalno skupnost.

Ne glede na to, kako bo segrevanje potekalo in za kako uspešna se bodo izkazala prizadevanja za ublažitev, se bo učinek podnebnih sprememb v prihodnjih desetletjih povečal zaradi zapoznelih učinkov preteklih in sedanjih emisij toplogrednih plinov. Zato nimamo druge izbire, kot da sprejmemo prilagoditvene ukrepe za spopadanje z neizogibnimi podnebnimi vplivi ter njihovimi gospodarskimi, okoljskimi in družbenimi stroški. Z dajanjem prednosti skladnim, fleksibilnim in participativnim pristopom je namreč ceneje, če glede prilagoditev ukrepamo hitro in načrtovano, kot pa da kasneje plačujemo ceno neprilagojenosti.

Zaradi posebne in raznolike narave vplivov podnebnih sprememb na ozemlju EU je treba ukrepe za prilagajanje sprejeti na vseh ravneh, od lokalne do regionalne in nacionalne ravni. Evropska unija ima tudi vlogo zapolniti vrzeli glede znanja in ukrepov ter dopolniti ta prizadevanja s pomočjo naslednje strategije EU.

2. SEDANJI IN PRIČAKOVANI VPLIVI PODNEBNIH SPREMOMB V EU

Temperatura tal v Evropi je v zadnjem desetletju (2002–2011) znašala v povprečju 1,3 °C več v primerjavi s predindustrijsko ravnjo², kar pomeni, da se je v Evropi povečala hitreje od svetovnega povprečja. Nekateri skrajni vremenski pojavi so se okrepili, v južni in srednji Evropi smo namreč bili priča pogostejšim vročinskimi valom, gozdnim požarom in sušam. V severni in severovzhodni Evropi se pričakujejo obilnejše padavine in poplave ter povečano tveganje poplav na obalnih območjih in erozije. Porast takšnih dogodkov bo verjetno povečal obseg naravnih nesreč, ki povzročajo znatne gospodarske izgube, težave v javnem zdravju in smrtne žrtve.

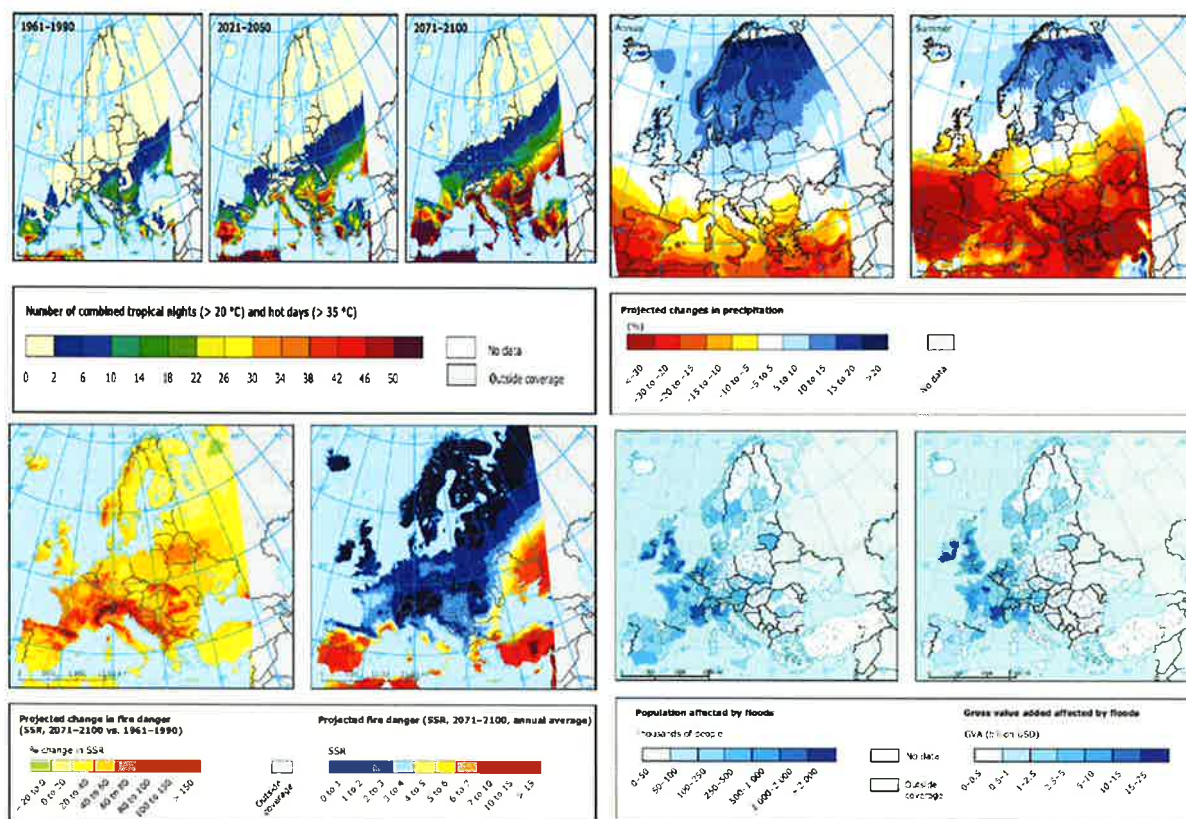
Vplivi se razlikujejo po vsej EU glede na podnebne, geografske in družbeno-gospodarske pogoje. Vse države v EU so izpostavljene podnebnim spremembam (glej sliko 1 spodaj). Vendar pa so nekatere regije bolj ogrožene od drugih. Sredozemski bazen, gorska območja, gosto poseljena poplavna območja, obalna območja, najbolj oddaljene regije in Arktika so še posebej ranljivi. Poleg tega tri četrtine evropskega prebivalstva živi v mestih, ki so pogosto preslabo pripravljena za prilagajanje in so izpostavljena vročinskimi valom, poplavam ali dviganju morske gladine.

¹ Poročilo EEA št. 12/2012. Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012 (Podnebne spremembe, učinki in ranljivost v Evropi 2012).

² Ibidem.

Mnogo gospodarskih sektorjev je neposredno odvisnih od podnebnih razmer in nanje že zdaj vplivajo podnebne spremembe na področjih, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, obalni in zimski turizem, zdravstvo in ribištvo. Prizadete so tudi večje javne službe, kot so podjetja za oskrbo z energijo in vodo. Ekosistemi in storitve, ki jih ti zagotavljajo, so že občutili negativne vplive podnebnih sprememb, kar pospešuje upad biotske raznovrstnosti in zmanjšuje njihove sposobnosti, da se upirajo naravnim skrajnostim. Podnebne spremembe bodo vplivale na razpoložljivost osnovnih naravnih virov (voda, tla), kar bo povzročilo bistvene spremembe pogojev za kmetijsko in industrijsko proizvodnjo na nekaterih področjih.

Globalno segrevanje bi sicer lahko prineslo priložnosti za posebne sektorje na nekaterih področjih, kot so na primer povečan pridelek in rast gozdov, več vodne energije ali manjše potrebe po energiji za ogrevanje v severni Evropi³. Vendar so možne regionalne neto koristi zelo negotove.

Slika 1: Predvideni vplivi podnebnih sprememb in z njimi povezane nevarnosti⁴. Glede na poročilo EEA o vplivih podnebnih sprememb in ranljivosti v Evropi (2012)⁵

Neukrepanje ali odlašanje z ukrepi lahko ustvari pritisk na kohezijo EU. Pričakuje se tudi, da bodo vplivi podnebnih sprememb poglobili socialne razlike po vsej EU. Posebno pozornost moramo nameniti družbenim skupinam in regijam, ki so najbolj izpostavljene in že prikrajšane (npr. zaradi slabega zdravja, nizkih dohodkov, neustreznih bivalnih razmer ali pomanjkanja mobilnosti).

³ Poročilo Evropske agencije za okolje o prilagoditvi v Evropi (izšlo bo leta 2013).

⁴ Število tropskih noči in vročih dni, spremembe letnih in poletnih padavin (2071–2100 v primerjavi z obdobjem 1961–1990), spremembe požarne nevarnosti ter število ljudi in bruto dodana vrednost, ki so jih prizadele poplave (do leta 2050).

⁵ Podrobna pojasnila o vsakem elementu, vključenem v tem znesku, so navedena v Oceni učinka (SWD(2013)132, del 2, oddelek 1.1.3.).

Minimalni stroški neprilagajanja na podnebne spremembe po ocenah znašajo letno od 100 milijard EUR leta 2020 do 250 milijard EUR leta 2050 za EU kot celoto⁶. Med letoma 1980 in 2011 so neposredne gospodarske izgube v EU zaradi poplav znašale več kot 90 milijard EUR⁷. Ta znesek pa naj bi se še povečal, saj se letni stroški škode zaradi poplav rek ocenjujejo na 20 milijard EUR do desetletja po letu 2020 in 46 milijard EUR do desetletja po letu 2050⁸.

Tudi cena, ki jo bo zaradi podnebnih sprememb plačala družba, je lahko znatna. Poplave v EU so v obdobju 1980–2011 zahtevale več kot 2 500 smrtnih žrtev in prizadele več kot 5,5 milijona ljudi. Če ne bodo sprejeti nobeni nadaljnji ukrepi prilagajanja, bi to lahko pomenilo dodatnih 26 000 smrtnih žrtev na leto zaradi vročine do prvega desetletja po letu 2020, do prvega desetletja po letu 2050 pa celo do 89 000 smrti na leto⁹.

Čeprav ni nobenega realnega celovitega pregleda stroškov prilagoditve na podnebne spremembe v EU, so dodatni zaščitni ukrepi pred poplavami ocenjeni na 1,7 milijarde EUR letno do prvega desetletja po letu 2020, do prvega desetletja po letu 2050 pa naj bi narasli na 3,4 milijarde EUR letno¹⁰. Taki ukrepi so lahko zelo učinkoviti, saj bi se z vsakim eurom, porabljenim za zaščito pred poplavami, lahko izognili šestim eurom stroškov škode¹¹.

3. ODZIV: PRILAGODITVENA STRATEGIJA ZA EU

Bela knjiga iz leta 2009 „Prilagajanje podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti“ je določila številne ukrepe, ki so bili večinoma izvedeni¹². Ključni rezultat je spletna evropska platforma za prilagajanje podnebnju (Climate-ADAPT¹³), ki je začela delovati marca 2012. Ta vsebuje najnovejše podatke o prilagoditvenih ukrepih v EU in različna uporabna orodja v podporo politiki. EU je začela prilagajanje vključevati v več svojih politik in finančnih programov.

Do zdaj je prilagoditveno strategijo sprejelo 15 držav članic¹⁴. Druge države pa se na to pripravljajo. Nekateri izmed sprejetih strategij so spremljali akcijski načrti in pri vključevanju ukrepov prilagajanja v sektorske politike je bil dosežen določen napredek. Vendar je prilagoditev v večini primerov še vedno v zgodnji fazi z razmeroma malo konkretnimi ukrepi. Nekateri države članice so razvile sektorske načrte, kot so načrti za spopadanje z vročinskimi vali in sušami, vendar je le tretjina od njih za namene podpore politiki opravila celovito oceno ranljivosti. Spremljanje in ocenjevanje sta se izkazala za posebno zahtevna, saj so bili kazalniki in metodologije spremljanja komajda razviti.

Obstaja več primerov skupnih projektov prilagajanja med evropskimi državami ali mesti, od katerih jih je nekaj sofinancirala EU, na primer v okviru programa LIFE. Natančneje, kohezijska politika sofinancira številne čezmejne, transnacionalne in medregionalne programe ter projekte v zvezi s prilagajanjem, med drugim tudi v okviru makroregionalnih strategij EU

⁶ Poročilo EEA št. 12/2012. Takšne ocene vključujejo vplive podnebnih sprememb na poplavljanje rek, obalna območja, energijo za hlajenje in smrtnost zaradi vročine. Vse številke iz tega oddelka temeljijo na istem scenariju srednje- do visoke ravni emisij toplogrednih plinov (A1B), ki povzroča dvig temperature za več kot 2 °C.

⁷ Poročilo EEA št. 12/2012.

⁸ Rojas, R., Feyen, L. in Watkiss, P. (2013).

⁹ Koyats et al. (2011). ClimateCost, kot je navedeno v poročilu EEA št. 12/2012.

¹⁰ Feyen, L. in Watkiss, P. (2011).

¹¹ Ibidem.

¹² COM(2009) 147 final. Za celoten pregled izvajanja glej oceno učinka.

¹³ <http://climate-adapt.eea.europa.eu/> se osredotoča na informacije na ravni EU in ponuja povezave na nacionalne ukrepe. Številne države članice so pripravile nacionalne informacijske platforme.

¹⁴ Glej <http://climate-adapt.eea.europa.eu/web/guest/adaptation-strategies>.

v Podonavju in Baltskem morju. Nekatera mesta so bodisi že sprejela celovite prilagoditvene strategije ali posebne akcijske načrte (npr. za preprečevanje tveganj, spopadanje s poplavami ali upravljanje z vodo) bodisi bodo to storila zelo kmalu¹⁵.

Na podlagi teh pobud bi bilo koristno poglobiti naše izkušnje in sistematično izmenjavati najboljše prakse o tem, kako se prilagoditi na podnebne spremembe. Zato je primerno začeti izvajati strategijo prilagajanja, ki zajema celotno EU in spoštuje načeli subsidiarnosti in sorazmernosti ter pravice, ki jih zagotavlja Listina o temeljnih pravicah Evropske unije.

Strategija upošteva učinke globalnih podnebnih sprememb, kot so motnje v dobavnih verigah ali oslabljen dostop do surovin, energije in preskrbe s hrano, ter njihove posledice v EU. Dialog in sodelovanje EU s sosednjimi državami ter državami v razvoju v zvezi s prilagajanjem se opravlja prek politike širitve in evropske sosedске politike ter politike razvojnega sodelovanja EU.

Negotovost v zvezi z usmeritvijo glede emisij toplogrednih plinov, prihodnji vplivi podnebnih sprememb in z njimi povezane potrebe po prilagoditvah so še vedno izziv za oblikovanje politike na tem področju. Vendar negotovost ne more biti razlog za neukrepanje. Opozarja namreč na potrebo po močnem poudarku na vključitvi prilagoditvenih možnosti, ki koristijo vsem ter so poceni in jih ne bomo obžalovali. Te vključujejo trajnostno gospodarjenje z vodami in sisteme zgodnjega opozarjanja. Pristopi, ki temeljijo na ekosistemi, so običajno stroškovno učinkoviti po različnih scenarijih. So lahko dostopni in zagotavljajo številne koristi, kot so zmanjšanje poplavne ogroženosti, manj erozije tal, boljša kakovost vode in zraka ter manjši učinek toplotnih otokov.

Prilagoditveni ukrepi so med seboj tesno povezani ter bi jih bilo treba izvajati v sinergiji in popolni usklajenosti s politikami obvladovanja tveganja naravnih nesreč, ki jih razvijajo EU in države članice.

Prilagoditveni ukrepi bodo prinesli nove tržne priložnosti in delovna mesta v sektorjih, kot so kmetijske tehnologije, upravljanje ekosistemov, gradnja, upravljanje voda in zavarovanje. Evropska podjetja, vključno z MSP, bi lahko bila začetniki pri razvoju proizvodov in storitev, ki so odporni na podnebne spremembe, ter izkoristila poslovne priložnosti po vsem svetu. Prilagoditvena strategija bo skladno s strategijo Evropa 2020 EU pomagala pri prehodu na nizkoogljično gospodarstvo, ki bo odporno na podnebne spremembe, bo spodbujala trajnostno rast in naložbe, odporne na podnebne spremembe, ter ustvarjala nova delovna mesta.

4. CILJI STRATEGIJE

Splošni cilj prilagoditvene strategije za EU je prispevati k boljši odpornosti Evrope na podnebne spremembe. To pomeni krepitev pripravljenosti in zmogljivosti za odziv na učinke podnebnih sprememb na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter ravni EU, razvoj skladnega pristopa ter izboljšanje usklajevanja.

4.1. Spodbujanje ukrepov držav članic

Eden izmed največjih izzivov za stroškovno učinkovite ukrepe prilagajanja je doseči usklajenost in medsebojno povezanost na različnih ravneh načrtovanja in upravljanja. Priporočeni instrument na svetovni ravni v okviru Okvirne konvencije ZN o podnebnih spremembah so nacionalne prilagoditvene strategije. To so ključni analitski instrumenti, katerih namen je obveščati in v ospredje postavljati ukrepe ter naložbe.

¹⁵ Prilagoditve na ravni mest so bile podrobno obravnavane v poročilu EEA iz leta 2012 „Urban adaptation to climate change in Europe“ (Mestno prilagajanje podnebnim spremembam v Evropi), (EEA 2012): <http://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-to-climate-change>.

Zlasti pomembno je zagotoviti skupne pristope ter popolno skladnost med nacionalnimi prilagoditvenimi strategijami in nacionalnimi načrti za obvladovanje tveganj. Številne države članice razvijajo takšne načrte kot medsektorske instrumente načrtovanja za boljše preprečevanje in pripravljenost na nesreče na podlagi celovitih nacionalnih ocen tveganja.

EU bo za prilagajanje zagotovila finančno podporo prek predlaganega instrumenta LIFE, ki vključuje podprogram za podnebne ukrepe. Komisija bo uporabila večletne programe dela, da bo opredelila strateške cilje in tematske prednostne naloge. Prednost bodo imeli vodilni prilagoditveni projekti, ki obravnavajo ključna medsektorska, nadregionalna in/ali čezmejna vprašanja. Spodbujali se bodo projekti s potencialom za ponazoritev in prenosljivost, enako pa velja tudi za zeleno infrastrukturo in pristope k prilagajanju na osnovi ekosistemov ter projekte za spodbujanje inovativnih prilagoditvenih tehnologij. To vključuje tehnologijo in znanje, kot so na primer povečanje odpornosti gradbenih materialov ali sistemi zgodnjega opozarjanja.

Komisija si prizadeva za sodelovanje in skladnost na celotnem območju EU, zato bo podprla izmenjavo dobrih praks med državami članicami, regijami, mesti in drugimi zainteresiranimi stranmi. Skupaj z državami članicami na primer pripravlja smernice, ki temeljijo na dobrih praksah in preprečevanju naravnih nesreč. Bistvenega pomena bo aktivno sodelovanje lokalnih in regionalnih oblasti.

Na podlagi uspešnega pilotnega projekta „Prilagoditvene strategije za evropska mesta“¹⁶ bo Komisija še naprej spodbujala prilagoditvene strategije za mesta. Prilagoditveni ukrepi po mestih bodo zlasti razviti skladno z drugimi politikami EU na podlagi modela Konvencije županov, tj. pobude več kot 4 000 lokalnih organov, ki so se prostovoljno zavezali k izboljšanju kakovosti življenja v mestih prek prizadevanj za izpolnitev podnebnih in energetske ciljeve EU.

Ukrep 1: spodbujanje vseh držav članic k sprejetju celovitih prilagoditvenih strategij

Komisija zagotavlja smernice za oblikovanje prilagoditvenih strategij. Zasnove so tako, da državam EU pomagajo razviti, izvajati in pregledati svoje prilagoditvene politike. Zajemajo vidike, ki niso vključeni v obstoječih prilagoditvenih strategijah, kot so čezmejna vprašanja, in potrebe po zagotovitvi skladnosti z nacionalnimi načrti za obvladovanje tveganj naravnih nesreč.

Do leta 2014 bo Komisija pripravila preglednico pripravljenosti na prilagoditev, s čimer se bodo ugotovili ključni kazalniki za merjenje ravni pripravljenosti držav članic.

Opirajoč se na poročila, ki jih bo prejela, kakor je določeno v uredbi o mehanizmu za spremljanje, in na preglednico pripravljenosti na prilagoditev, bo Komisija leta 2017 ocenila, ali so ukrepi držav članic zadostni. Če bo menila, da napredek ni zadosten glede na obseg in kakovost nacionalnih strategij, bo Komisija razmislila o takojšnjem predlogu pravno zavezujočega instrumenta.

Ukrep 2: zagotavljanje sredstev LIFE za podporo krepitvi zmogljivosti in krepitvi ukrepov za prilagajanje v Evropi (2013–2020)

Komisija bo spodbujala prilagajanje zlasti na naslednjih ranljivih območjih:

- čezmejno upravljanje poplav, spodbujanje skupnih sporazumov, ki temeljijo na direktivi EU o poplavah;
- čezmejno upravljanje obale s poudarkom na gosto naseljenih deltah in v obalnih

¹⁶

Glej <http://eucities-adapt.eu/cms/>.

mestih;

- vključevanje prilagajanja v načrtovanje urbane rabe zemljišč in gradnje ter v upravljanje naravnih virov;
- gorska in otoška območja, s posebnim poudarkom na trajnostnih in odpornih kmetijskih, gozdnih in turističnih sektorjih;
- trajnostno upravljanje vode; boj proti širjenju puščav in gozdnim požarom v sušnih območjih.

Komisija bo podprla ustanovitev ocen ranljivosti in prilagoditvenih strategij, vključno s tistimi, ki so čezmejne narave.

Komisija bo spodbujala dejavnosti ozaveščanja o prilagajanju, vključno s kazalniki, sporočanjem tveganja in upravljanjem.

Ukrep 3: vključitev prilagoditve v okvir Konvencije županov (2013/2014)

Komisija bo na podlagi modela pobude Konvencije županov podprla prilagajanje v mestih, predvsem z uvedbo prostovoljne zaveze za sprejemanje lokalnih prilagoditvenih strategij ter dejavnosti ozaveščanja.

4.2. Boljša ozaveščenost pri sprejemanju odločitev

Znanje o prilagajanju, na podlagi katerega se sprejemajo odločitve, se izboljšuje: obstaja namreč vse več raziskovalnih programov, nacionalnih in regionalnih prilagoditvenih strategij ter ocen ranljivosti. Dostopnih je postalo več podatkov o podnebj, podnebnih storitev in spletnih portalov¹⁷. Peto poročilo o oceni Medvladnega odbora za podnebne spremembe IPCC bo sprejeto v letu 2014. Kljub temu je še nekaj znatnih vrzeli v znanju, ki jih je treba zapolniti.

Trdna podlaga znanja je tudi bistvenega pomena za napredek inovacij in podporo uvedbi inovativnih tehnologij za prilagajanje podnebj na trg. Prihodnji program EU za raziskave in inovacije, tj. Obzorje 2020, se bo prilagajanja na podnebne spremembe lotil v okviru svoje prednostne naloge „družbeni izzivi“ ter z naložbami v odlično znanost in spodbujanje inovacij.

Ukrep 4: premostitev vrzeli v znanju

Glavne vrzeli v znanju so:

- informacije o škodi ter stroških in koristih prilagajanja;
- analize na regionalni in lokalni ravni ter ocene tveganja;
- okviri, modeli in orodja za sprejemanje odločitev in oceno, kako učinkoviti so različni prilagoditveni ukrepi;
- sredstva za spremljanje in ocenjevanje preteklih prizadevanj za prilagoditev.

Komisija bo kot del izvajanja strategije še naprej sodelovala z državami članicami in zainteresiranimi stranmi pri odpravljanju teh vrzeli v znanju ter opredelitvi ustreznih orodij in metodologij za njihovo odpravo. Ugotovitve bodo vključene v programiranje Obzorja 2020 (2014–2020) ter bodo obravnavale potrebo po boljših vmesnikih med znanostjo, oblikovanjem politik in poslovanjem. Uporabljale se bodo tudi za izboljšanje informacij, ki so na voljo na

¹⁷

Kakor je bilo sporočeno Climate-ADAPT. Vir: Poročilo Evropske agencije za okolje o prilagoditvi v Evropi (izšlo bo leta 2013).

Climate-ADAPT.

Komisija bo spodbujala ocene ranljivosti po vsej EU, pri čemer bo med drugim upoštevala medsektorski pregled naravnih tveganj in tveganj zaradi človeške dejavnosti na ravni EU, ki ga bo pripravila leta 2013. Zlasti bo podpirala Skupno raziskovalno središče pri njegovem delu na področju ocenjevanja posledic podnebnih sprememb, poleg tega pa bo pripravila celovit pregled pomena globalnih podnebnih sprememb za EU. Ta bo upoštevan pri prihodnjih „poročilih o integriranih nevarnostih in ocenah tveganj“, ki jih bosta sprejela Komisija in visoki predstavnik (v letu 2015).

Ukrep 5: nadaljnji razvoj Climate-ADAPT kot evropske točke „vse na enem mestu“ za informacije v zvezi s prilagajanjem

Komisija in EEA bosta izboljšali dostop do informacij in razvili sodelovanje med Climate-ADAPT in drugimi ustreznimi platformami, vključno z nacionalnimi in lokalnimi prilagoditvenimi portali (2013/2014).

Posebna pozornost bo namenjena oceni stroškov in koristi različnih političnih izkušenj in inovativnemu financiranju prek tesnejšega sodelovanja z regionalnimi in lokalnimi organi ter finančnimi institucijami.

Vključitev prihodnjih storitev programa Copernicus¹⁸ bo pripravljena leta 2014.

4.3. Ukrepi EU za zaščito pred podnebnimi spremembami: spodbujanje prilagajanja v ključnih občutljivih sektorjih

Ena od prednostnih nalog in odgovornosti za Komisijo je vključitev ukrepov prilagajanja v politike in programe EU, s čimer bodo ukrepi EU „odporni na podnebne spremembe“.

Prilagoditev je že bila vključena v zakonodajo v sektorjih, kot so morske vode¹⁹, gozdarstvo²⁰ in prevoz²¹; ter v pomembne politične instrumente, kot so celinske vode²², biotska raznovrstnost²³ ter migracije in mobilnost²⁴. Delovni dokument služb Komisije o podnebnih spremembah, degradaciji okolja in migracijah, ki spremlja ta sporočilo, ponuja podrobnejši vpogled v navedena vprašanja.

Poleg tega je Komisija pripravila zakonodajne predloge o vključevanju prilagajanja v kmetijstvo in gozdarstvo²⁵, pomorsko prostorsko načrtovanje in celovito gospodarjenje z obalnim pasom²⁶, energijo²⁷, preprečevanje tveganj za nesreče in obvladovanje nesreč²⁸, prevoz²⁹, raziskave, zdravstvo³⁰ ter okolje³¹.

Ta prizadevanja za vključitev prilagajanja na podnebne spremembe v politike EU bodo še dalje potekala na prednostnih področjih, kot sta energija in prevoz. Znotraj zdravstvene politike je večina zdravstvenih ukrepov in sistemov za zdravje ljudi, živali ter rastlin že

¹⁸ Prej znanega kot GMES (globalno spremljanje okolja in varnosti).

¹⁹ Direktiva Sveta 2008/56/ES in Uredba (EU) št. 1255/2011.

²⁰ Uredba (ES) št. 2152/2003.

²¹ Sklep št. 661/2010/ES.

²² COM(2012) 673 final.

²³ COM(2011) 244 final.

²⁴ COM(2011) 743 final.

²⁵ http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/index_en.htm.

²⁶ COM(2013) 133 final.

²⁷ COM(2011) 665/3.

²⁸ COM(2011) 934 final.

²⁹ COM(2011) 650/2 final.

³⁰ http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/docs/2013_sanco_002_eu_plant_health_law_en.pdf.

³¹ COM(2012) 628 final.

vzpostavljenih, vendar jih je treba prilagoditi na vse morebitne nove izzive, ki bodo posledica podnebnih sprememb. Trije delovni dokumenti služb Komisije na področju zdravja, morskih in obalnih območij ter infrastrukture, priloženi temu sporočilu, navajajo, kaj Komisija trenutno izvaja na tem področju.

Pričakuje se tudi razmislek o sprejetju prihajajočih pobud politike na področjih, kot so invazivne tuje vrste (2013), zelena infrastruktura (2013), zemljišča kot viri (2014–2015) in nova gozdarska strategija (2013). Oblikujejo se smernice o prilagajanju in upravljanju obalnih območij (2014), smernice o prilagajanju ter omrežje Natura 2000 pa bodo izdani kmalu (2013).

Infrastrukturalni projekti, za katere so značilne dolge življenjske dobe ter visoki stroški, morajo vzdržati sedanje in prihodnje učinke podnebnih sprememb. Na podlagi nedavno določenega mandata za oceno vplivov podnebnih sprememb za standarde Eurocodes³², moramo v sodelovanju z organizacijami za standardizacijo, finančnimi institucijami in vodji projektov analizirati, v kolikšni meri je treba okrepiti standarde, tehnične specifikacije, kodekse in varnostne določbe za fizično infrastrukturo, da bomo lahko prestali ekstremne dogodke in druge podnebne vplive.

Zavarovanje pred naravnimi nesrečami ima trenutno v državah članicah na splošno nizek prodor na trg³³. Z zainteresiranimi stranmi bi morale potekati razprave na podlagi zelene knjige o zavarovanju pred naravnimi nesrečami in nesrečami, ki jih povzroči človek.

Ukrep 6: omogočanje zaščite skupne kmetijske politike (SKP), kohezijske politike in skupne ribiške politike (SRP) pred podnebnimi spremembami

V okviru strategije so podane smernice o tem, kako bi prilagajanje nadalje vključili v SKP in kohezijsko politiko. Podobne smernice bodo za SRP izdane leta 2013. Namenjene so upravnim organom in drugim zainteresiranim stranem, ki so v obdobju 2014–2020 sodelovali pri oblikovanju, razvoju in izvajanju programov.

Države članice in regije se na kohezijsko politiko in SKP v obdobju 2014–2020 lahko opirajo tudi pri odpravljanju vrzeli v znanju ter vlagajo v potrebne analize, ocene tveganja, orodja in izgradnjo zmogljivosti za prilagoditev.

Ukrep 7: zagotavljanje odpornejše infrastrukture

V letu 2013 bo Komisija pooblastila evropske organizacije za standardizacijo, da začnejo kartirati standarde, povezane z industrijo na področju energetike, prometa in stavb, s čimer bodo ugotovile, katere standarde bo treba revidirati za boljše vključevanje vprašanj glede prilagajanja.

Zagotovila bo tudi smernice strategije za razvijalce projektov, ki delajo na področju infrastrukture in fizičnih sredstev, z namenom zaščite ranljivih naložb pred podnebnimi spremembami.

Komisija bo leta 2013 na podlagi rezultatov svojega sporočila o zeleni infrastrukturi preučila potrebo po dodatnih smernicah za državne organe in nosilce odločanja, civilno družbo, zasebni sektor in osebe, ki delujejo na področju varstva okolja, da se zagotovi polno aktiviranje ekosistemskih pristopov k prilagajanju.

Ukrep 8: spodbujanje zavarovanja in drugih finančnih proizvodov, da bodo naložbe in

³² Eurocodes je serija usklajenih tehničnih pravil za konstrukcijsko projektiranje gradbenih del v EU, ki jo je razvil Evropski odbor za standardizacijo.

³³ Skupno raziskovalno središče, Evropska komisija (2012), Natural catastrophes: Risk relevance and insurance coverage in the EU (Naravne nesreče: Stopnja tveganja in zavarovalno kritje v EU).

poslovne odločitve odporne na podnebne spremembe

Zelena knjiga o zavarovanju pred naravnimi nesrečami in nesrečami, ki jih povzroča človek, je bila sprejeta skupaj s to strategijo in je prvi korak k spodbujanju zavarovateljev, da izboljšajo pomoč, ki jo nudijo pri obvladovanju tveganj, povezanih s podnebnimi spremembami.

Cilj Komisije je izboljšati tržni prodor zavarovanj pred naravnimi nesrečami ter sprostiti celotni potencial oblikovanja cen zavarovanj in drugih finančnih produktov za ozaveščanje, preprečevanje in ublažitev ter za dolgoročno odpornost na področju naložb in poslovnih odločitev (2014–2015).

5. UPRAVLJANJE, FINANCIRANJE IN PREGLED

5.1. Okvir za usklajevanje

Komisija bo omogočala usklajevanje politik in si bo prizadevala za sodelovanje z državami članicami prek obstoječega Odbora za podnebne spremembe. Države članice bi morale do konca leta 2013 imenovati tudi nacionalne kontaktne točke, s čimer bodo uskladile komunikacijo med državami in Komisijo ter prispevale k večji ozaveščenosti in poročanju o dejavnostih.

Komisija se bo še naprej posvetovala in sodelovala z zainteresiranimi stranmi, da bi zagotovila ustrezno in pravočasno izvajanje strategije.

5.2. Financiranje prilagajanja

Izboljššan dostop do financiranja bo ključni dejavnik pri krepitvi odpornosti Evrope na podnebne spremembe. Osnutek večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 vključuje predlog za povečanje odhodkov, povezanih s podnebjem³⁴, na vsaj 20 % proračuna EU. Odpornost take naložbe na podnebne spremembe je strateškega pomena. Natančneje, Komisija je prilagajanje podnebnim spremembam vključila v svoje predloge za celotno relevantno financiranje programov EU za obdobje 2014–2020. Evropski strukturni in investicijski skladi³⁵ ter programa Obzorje 2020 in LIFE bodo zagotovili precejšnjo podporo za države članice, regije in mesta, da bodo lahko vlagali v programe in projekte za prilagajanje, zlasti v okviru prednostnih nalog, ki so v Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu določene za namenske naložbe za prilagoditev.

Poleg tega prilagoditvene ukrepe podpira tudi več skladov EU in mednarodnih finančnih institucij, kot sta na primer Evropska investicijska banka ter Evropska banka za obnovo in razvoj. Komisija bo preučila nadaljnje načine za nekatere nove odhodke za naložbe, na primer odhodke, ki jih sofinancira EU v okviru ocene programov za stabilnost in konvergenčnih programov³⁶.

Poleg tega so na voljo posebni skladi, tudi na nacionalni ravni, in javne finančne institucije, ki podpirajo ukrepe za prilagajanje, npr. obvladovanje poplav in upravljanje suše. Climate-ADAPT bo zagotavljal več informacij o možnih virih financiranja. Države članice lahko kot vir finančne podpore za prilagoditev uporabijo tudi prihodke od dražb sistema EU ETS³⁷.

³⁴ Nanašajo se tako na ublažitev podnebnih sprememb kot tudi na prilagoditev nanje.

³⁵ Kohezijski sklad, Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS), Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRR) ter Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

³⁶ Kakor je navedeno v nedavnem „Načrtu za poglobljeno in pravo ekonomsko in monetarno unijo“, COM(2012) 777 final.

³⁷ Člen 10(3)(a) Direktive 2003/87/ES, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/29/ES.

Za zagotavljanje uspešnega izvajanja se organe držav članic spodbuja k razvoju sinergije med različnimi finančnimi tokovi, zlasti sredstev EU in programov podpore, da bi povečali učinek naložb ter se, kjer je mogoče, izognili vrzelim v financiranju.

5.3. Spremljanje, ocena in pregled

Spremljanje in ocena politik za prilagajanje podnebnim spremembam sta ključnega pomena. Še vedno je več poudarka na spremljanju učinkov kot pa na prilagoditvenih ukrepih in njihovi učinkovitosti. Komisija bo razvila kazalnike za lažje ocenjevanje prizadevanj za prilagajanje in ranljivosti po vsej EU, pri čemer bo uporabljala sredstva LIFE in druge vire.

Komisija bo leta 2017 poročala Evropskemu parlamentu in Svetu o stanju izvajanja strategije in predložila svoj pregled, če bo to potrebno. Poročilo bo temeljilo na informacijah, ki jih bodo države članice predložile v okviru uredbe o mehanizmu za spremljanje³⁸ v zvezi z nacionalnim načrtovanjem prilagajanja in strategijami, letnih poročilih o izvajanju za programe, ki se financirajo iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov v obdobju 2014–2020, ter na 5. poročilu Medvladnega odbora za podnebne spremembe o oceni, ki bo izdano leta 2014.

6. ZAKLJUČEK

Ta strategija določa okvir in mehanizme, ki bodo pripravljenost EU na sedanje in prihodnje vplive podnebnih sprememb ponesli na novo raven. Predlaga se, da bi se to doseglo s spodbujevalnimi in podpornimi ukrepi držav članic EU za prilagoditev, in sicer z vzpostavitvijo temelja za sprejemanje odločitev v zvezi s prilagoditvijo v prihodnjih letih na osnovi več znanja ter z izboljšanjem odpornosti ključnih gospodarskih in političnih sektorjev na vplive podnebnih sprememb.

³⁸

<http://ec.europa.eu/clima/policies/g-gas/monitoring/>.